

RISKANALYS VISIR

Ansvarig för analys: AFRY AB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Ansvarsfriskrivning	2
2	Sammanfattning.....	3
3	Hållbara leveranskedjor	4
3.1.	Avgränsningar och symbolfrågor	4
3.2.	Kartläggning av sluttillverkning	4
3.3.	Kartläggning av råvaror	5
3.4.	Särskilt sårbara grupper	5
3.5.	Intressentdialog	6
3.6.	Källor	6
3.7.	Sluttillverkning, USA.....	7
3.8.	Komponenttillverkning, Kina	9
3.9.	Råvaror, Nigeria	9
4	Miljöhänsyn	17
4.1	Avgränsningar.....	17
4.2	Särskilt känsliga grupper.....	17
4.3	Intressentdialog	17
5	Om produkten innehåller kemikalier.....	20

1 Ansvarsfriskrivning

Vid genomförande av riskanalys av visir används allmän tillgänglig information.

Avgränsnings gjordes i samråd med beställaren och i dialog med experter inom hållbarhetsområde på AFRY.

All information och underlag angående leverantörer och produktionsländer har samlats in av beställaren. För riskanalys användes också tillgängliga produktionsdatablad för relevant produkt.

Bedömning och rankning av identifierade risker är inte ett definitivt värde och kan förändras då det kan tillkomma nya aspekter. Riskanalysen är en ögonblicksbild baserad på idag tillgänglig information. Förändringarna i världen, både politiska och klimatmässiga kan påverka utfallet drastiskt. Likaså kan nytillkommen information från leverantörer kan leda till en annorlunda bedömning och utfall. Viktigt att tänka på är att även om det kan förekomma risker i produktionsland och i processen behöver man titta specifikt på varje leverantör för att kunna bedöma om identifierade risker är relevanta just hos den här leverantören. Riskanalysen är en vägledning för vidare dialog med leverantörer eller vid upphandlingar.

2 Sammanfattning

Visir görs av PET- plast.

Den största andelen av visir som används inom kommuner och regioner tillverkas i USA. Därefter kommer visir tillverkad i Kina, Sverige och Storbritannien.

Denna riskanalys har delats upp i följande delar: Sluttillverknings-, komponenttillverknings- och råvarunivå. Riskanalys för **sluttillverkningsnivå** begränsas till USA. Kina har den största produktionsvolymen av polyester, bland alla länder som producerar polyester. Kina är också den största exportören av polyester till USA. Därför bedöms att **komponenttillverkning** för visir sker med största sannolikhet i Kina. Riskanalys för **råvaruland** fokuserar på Nigeria.

Den amerikanska konstitutionen ger ett omfattande skydd för de mänskliga rättigheterna och respekten för dessa är god. En kombination av statliga institutioner, oberoende domstolar, enskilda organisationer och fria medier försvarar individens och olika gruppers åtnjutande av dessa rättigheter. Flera av FN:s centrala konventioner om mänskliga rättigheter har dock inte ratificerats. Situationen på arbetsmarknaden för lågavlönade, inte minst kvinnor och personer som tillhör minoriteter är utmanande. Få förvärvsarbetande är fackligt anslutna. Respekten för fackliga rättigheter brister. Fackföreningar har lagstadgad rätt att verka men frånvaron av lagstadgad anställningstrygghet möjliggör avsked av fackföreningsorganisatörer.

När det handlar om **sluttillverkningsnivå** av visir kan den delen av försörjningskedjan kopplas till risker för diskriminering av svarta amerikaner, minoritetsgrupper och kvinnor. Några exempel är:

- Diskriminering och utnyttjande av migrantarbetare
- Diskriminering av judar, svarta amerikaner och ursprungsbefolkning
- Låga löner, speciellt för kvinnor och minoriteter
- Arbetsgivare har möjligheter att på grund av religiös eller moralisk övertygelse neka anställda tillgång till preventivmedel inom ramen för sjukförsäkringen.
- I USA finns ingen lagstadgad betald ledighet eller rätt till frånvaro för exempelvis sjukdom eller semester. Ledighet beslutas av arbetsgivaren eller i vissa fall genom kollektivavtal.
- USA är det enda landet i världen som inte ratificerat FN:s barnkonvention.
- USA har bara ratificerat två av de centrala ILO-konventionerna.

För produktion av polyester används fossil olja, stärkelse eller återvunnen plast. Sannolikheten är stor att inom kommuner och regioner köps in visir med oljebaserad råvara. **Råvaruriskerna** kopplas till framställning och produktion av olja och risker som finns i Nigeria, till exempel:

- Konflikter med omgivande samhällen liksom finansiering av konflikter i redan konfliktdrabbade områden, vilket riskerar att leda till förlust av liv.
- En ökad risk för våld mot och kränkande behandling av lokalbefolkningar, liksom godtyckliga gripanden och frihetsberövanden, på grund av industrins sammanflätning med offentliga och privata säkerhetsstyrkor.
- Ökade risker för barn genom bl.a. ruckad livsmedelsförsörjning och skolgång, risk för sexuell exploatering eller risk för maktmissbruk och våld från säkerhetsstyrkor.

- Negativ påverkan på omgivande samhällen genom förändringar i till exempel tillgången till hälso- och sjukvård, utbildning, mat, rent vatten, försörjning och kulturella tillgångar. Konkurrensen om jobb liksom levnadskostnaderna. Därtill riskerar det sexuella utnyttjandet av, och våldet mot, kvinnor och barn att öka.

Sociala risker uppstår i lokalsamhälle där frågor kring landrättigheter och rätten till rent vatten och luft försämrats drastiskt. Skuldlaveri pga. rekryteringsagenter, begränsningar av föreningsfrihet och fackliga rättigheter, barnarbete, dåliga anställnings- och arbetsvillkor, riskfylld arbetsmiljö, hög övertid är mest förekommande sociala risker.

Olja i sig innebär **miljörisiker** vid användning (fossil resurs med stor miljö och klimatpåverkan) och framställning (resurskrävande process med användning av stora mängder vatten, energi, mark och stor påverkan på ekosystem lokalt med stora risker för kontaminering av mark och vatten).

3 Hållbara leveranskedjor

3.1. Avgränsningar och symbolfrågor

Riskanalysen är avgränsad till visir, som är en av de sex produkter som ingår i produktområdet bristvaror/kritiska produkter relaterade till den pågående pandemin: munskydd, handskar, visir, förkläden, handdesinfektion och yt-desinfektion.

Riskanalysen baseras på information om tillverkningsländer och material som har inhämtats från kommuners och regioners leverantörer. Med anledning av antalet länder och till viss del även de olika material görs vissa avgränsningar nedan. Till exempel risker för sluttillverkning redovisas för USA. Redovisning av risker vid komponenttillverkning i Kina hänvisas till riskanalys för munskydd. Riskanalys för råvaror begränsas till olja från Nigeria enligt överenskommelse med kunden. Riskanalysen kommer att göras bara på råvara för huvudkomponenten i visir, dvs polyester.

I riskbedömningen har alla rättigheter i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, ILO:s kärnkonventioner, ett brett spann av miljörisiker och risker relaterat till affärsetik tagits i beaktande. Det är dock bara de risker med högst score som redovisas.

3.2. Kartläggning av sluttillverkning

Sluttillverkning av visir sker i USA. Det finns väldigt lite information angående visirtillverkning i USA. Med största sannolikhet köps polyester och övriga komponenter in från Kina och fabriker i USA färdigställer och förpackar visir. Visir som ansiktsskydd har enkel design och tillverkning. Nedan anges några exempel på komponenter som kan användas i visirtillverkning, variationen är stor:

- Polyester eller polyeten för visiret
- Polyuretanskum för ansiktsstödet
- Plast eller resårbandför huvudremmen
- Häftklamrar
- Lim för att fästa skummet på visiret

Information om tillverkningsländer har inhämtats från kommuners och regioners leverantörer. Det land med högst risk är Kina. Det land med störst volym är dock USA.

Mot bakgrund av att analyserna för munskydd och förkläden fokuserar på Kina och att en större volym kommer från USA än Kina, avgränsas analysen på slutproduktionsnivå till USA.

Land	Worldwide Governance Indicators	Environmental Performance Index	Corruption Perception Index	Totalt	Fokus för analysen
Kina	41	37	42	120	
Storbritannien	87	81	77	246	
Sverige	96	79	85	260	
USA	82	69	67	218	x

3.3. Kartläggning av råvaror

Visirs huvudkomponent görs av plast, framställd från olja. Olja är en fossil råvara och oljekemiskindustri har stora utmaningar och risker vid produktion, båda sociala och miljömässiga. Polyester har generellt betydande negativ miljöpåverkan under produktion, användning och bortskaffande.

USA är stor producent av råolja men lika stor andel importeras in i landet där topp 5 länder är Kanada, Ryssland, Mexiko, Saudiarabien, Nigeria.

De största riskerna för oljeproduktion finns i Nigeria. Nigeria är också världens 6:e största producent av olja i världen och den största i Afrika därför kommer fokus vara på Nigeria som råvaruproducent för olja.

Land	Worldwide Governance Indicators	Environmental Performance Index	Corruption Perception Index	Totalt	Fokus för analysen
Kanada	93	20	77	190	
Ryssland	31	58	30	119	
Mexiko	37	51	31	119	
Saudiarabien	46	44	53	143	
Nigeria	17	31	25	73	X

3.4. Särskilt sårbara grupper

Barn är alltid sårbara, både som familjemedlemmar till arbetstagare, som arbetskraft och som medlemmar av samhällen. Andra särskilt sårbara grupper av vikt är migrantarbetare och deras familjer, och då särskilt migrantarbetare från Latinamerika. Två till grupper som utsätts för ständig diskriminering är svarta amerikaner och judar. Ursprungsbefolkning är en egen grupp som diskrimineras. Kvinnor är mest sårbara i alla ovan nämnda grupper, det gäller allt, från socialförsäkring, tillgång till preventivmedel, löner och utbildning.

I råvaruutvinningen seglar ursprungsbefolkningar upp som särskilt utsatta, liksom barn och kvinnor. Detta då det är sannolikt att oljeutvinningen omfattar markförvärv, förflyttningar eller avvisningar av befolkning, säkerhetsstyrkor, konflikter och politisk instabilitet, omfattande miljöpåverkan samt verksamhet på landsbygd och i avlägsna områden. Mycket stora vatten och markföroreningar påverkar liv och hälsa i Nigeria, mest utsatta är barn.

Ytterligare kommentarer om särskilt sårbara grupper finns i riskbedömningen.

3.5. Intressentdialog

- Amnesty International's Country Profiles
- LO
- Children's Rights and Business Atlas
- Environmental Performance Index (och eventuella andra miljökällor)
- Fragile States Index
- Freedom House
- GAN's Risk and Compliance Portal
- Human Rights Measurement Initiative
- Human Rights Watch World Report (per country)
- Indigenous Navigator
- International Property Rights Index
- ITUC Global Rights Index
- MVO Nederland CSR Risk Check
- Tax Justice Network Financial Secrecy Index]
- Transparency International's Corruption Perception Index
- U.S. Department of Labor's Findings on the Worst Forms of Child Labor
- U.S. Department of State's Country Reports on Human Rights Practices
- U.S. Department of State's Trafficking in Persons Report
- UNDP Global Human Development Indicators
- World Economic Forums Global Competitiveness Index
- World Justice Rule of Law Project
- Swedwatch, Finnwatch
- IOM, International Organization for Migration
- ILO
- Sveriges Regering

3.6. Källor

- <https://www.creativemechanisms.com/blog/everything-about-polyethylene-terephthalate-pet-polyester>
- US Energy Information administration, <https://www.eia.gov/petroleum/imports/companylevel/>
- UN HD, <http://hdr.undp.org/en/indicators/135006>
- Regering, <https://www.regeringen.se/4af2de/contentassets/c4ac95a76d3742af95ee920346735467/usa---manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-2020.pdf>
- <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/nordamerika/usa/demokrati-och-rattigheter/>
- BD, <https://www.budgetdumpster.com/resources/where-does-trash-go.php>
- Statista, <https://www.statista.com/topics/2630/waste-management-in-the-united-states/>
- Tony Blair Institute for Global Change, <https://institute.global/policy/role-face-shields-responding-covid-19>

3.7. Sluttillverkning, USA

Risk	Eventuell kommentar inklusive särskilt sårbara grupper	Sannolikhet	Allvarlighet			Brådska	Totalt
			Vikt	Omfattning	Om det går att rätt till		
Självbestämmande inklusive att fritt bestämma politisk ställning samt ekonomisk, social och kulturell utveckling. Förfogande över naturrikedomar och naturtillgångar. Ett folk får inte berövas sina möjligheter till försörjning.	Risk för ursprungsbefolkning och deras tillgång till mark och möjlighet att försörja sig.	4	2	1	3	2	12
Fri rörlighet	Risk för migranter och papperslösa. Splittring av familjer där barn separerades från föräldrar	3	2	2	4	2	13
Barns skydd	Inte ratificerat FN:s barnkonvention. Mest utsatta är barn till minoritetsgrupper med lågavlönade yrke. Sämre utbildning, ingen hälsoförsäkring som leder till sämre hälsa.	2	2	2	4	2	12
Likhet inför lagen, lika skydd av lagen och icke-diskriminering (ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationell eller social härkomst etc.)	Diskriminering av svarta amerikaner och latinamerikaner samt ursprungsbefolkning.	4	2	2	4	1	13
Etniska, religiösa eller språkliga minoriteters rätt att i gemenskap med andra ha sitt kulturliv, bekänna sig till och utöva sin religion och använda sitt språk	Diskriminering av ursprungsbefolkning är ganska vanligt	4	2	2	4	1	13

Tillfredsställande levnadsstandard, däribland tillräckligt med mat och kläder, lämplig bostad, rent dricksvatten och sanitet, förbud mot tvångsavvisningar	År 2018 beräknades 38 miljoner amerikaner, eller cirka 12 procent av befolkningen, leva under den officiella fattigdomsnivån, en minskning med cirka 1,4 miljoner personer jämfört med 2017. Det finns stor skillnad mellan befolkningsgrupper; cirka 8 procent av vita, 18 procent av personer med latinamerikanskt ursprung, 21 procent av svarta amerikaner respektive 25 procent av urfolk beräknas leva i fattigdom. En tjugondel av befolkningen, eller 17 miljoner människor beräknas leva i vad som enligt US Census Bureau definieras som extrem fattigdom. Enligt jordbruksdepartementet hade 14 miljoner hushåll, inklusive 11 miljoner barn, bristande tillgång till mat 2018.	4	3	3	3	2	15
Föreningsfrihet, organisationsrätt, rätten till kollektiva förhandlingar, strejkrätt	Av Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta kärnkonventioner har USA enbart ratificerat två, nr. 182 om förbud mot de värsta formerna av barnarbete och nr. 105 om förbud mot tvångsarbete. USA placeras på kategori fyra av fem på Internationella fackliga samorganisationens (ITUC) Global Rights Index vad gäller efterlevnad av fackliga rättigheter, vilket motsvarar "systematiska övergrepp av rättigheter". Flera delstater begränsar offentliganställdas rätt att förhandla kollektivavtal.	4	4	3	3	3	17
Diskriminering i arbetslivet	Svarta amerikaner, ursprungsbefolkning och latinamerikaner är särskild utsatta för någon form av diskriminering.	4	4	4	3	3	18

Rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, inklusive skälig lön och annan ersättning (t.ex. socialförsäkringar och avlönad ledighet efter förlossning), trygga och sunda arbetsförhållanden (kontrakt, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, skydd för gravida), vila, fritid och skälig begränsning av arbetstiden, återkommande betald semester samt lön på allmänna helgdagar	Det finns ingen lagstadgad betald ledighet eller rätt till frånvaro för exempelvis sjukdom eller semester. Uppskattningsvis 57 procent av de amerikanska kvinnorna deltar på arbetsmarknaden och kvinnor är liksom Svarta amerikaner och latinamerikaner överrepresenterade inom låglöneyrken.	4	3	3	3	3	16
Växthusgasutsläpp	USA använder fortfarande mycket fossila källor under olika tillverkningsprocesser. Transporter sker framförallt med fossila drivmedel. Avfall, samlat på deponier, släpper ut mycket växthusgaser, mer än 50% av USA:s avfall går till deponier.	4	4	3	3	3	17
Avfallsgenerering och hantering	Mer än 50% av USA:s avfall lagras på deponier, avfall från visirtillverkning baserad på plast vilket skadar miljö och är inte nedbrytbar.	5	5	3	3	3	19
Korruption inklusive mutbrott och bestickning	Corruption Perception Index (score): 67. Score sänktes och är den lägsta sedan 2012.	2	4	2	3	2	13

3.8. Komponenttillverkning, Kina

Tillverkning av huvudkomponent, polyester, sker i Kina. Riskbedömning hänvisas till Riskanalys munskydd.

3.9. Råvaror, Nigeria

Risk	Eventuell kommentar inklusive särskilt sårbara grupper	Sannolikhet	Allvarlighet			Brådska	Totalt
			Vikt	Omfattning	Om det går att rätt till		
Självbestämmande inklusive att fritt bestämma politisk ställning samt ekonomisk, social och kulturell utveckling. Förfogande över natur-rikedomar och naturtillgångar. Ett folk får inte berövas sina möjligheter till försörjning.	På grund av pågående konflikt som är relaterad till olja har väldigt många som har förlorat sin mark. Förlust av försörjning finns också då man kan förvärva jordbruksmark för oljeutvinning.	3	5	2	3	3	16
Berövande av liv	Pågående konflikt innebär att det alltid finns risk för berövande av liv. Oljeexploatering riskerar att skapa konflikter med omgivande samhällen, inklusive lokal- och ursprungsbefolkningar. Intäkterna från olja kan också användas för att finansiera konflikter i redan konfliktdrabbade områden. I båda fallen riskerar människor att förlora livet, särskilt i sammandrabbningar med offentliga och privata säkerhetsstyrkor. Ursprungsbefolkningar, flyktingar, internt fördrivna personer, kvinnor, barn och människorättsförsvarare är särskilt sårbara.	2	5	1	5	4	17
Tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	Oljeindustrin är tätt sammanflätad med offentliga och privata säkerhetsstyrkor, vilket ökar risken för våld mot och kränkande behandling av lokalbefolkningar inklusive särskilt sårbara grupper som barn, kvinnor, ursprungsbefolkningar och människorättsförsvarare.	2	4	1	4	4	15

Frihet och personlig säkerhet. Ingen får utsättas för godtyckligt gripande eller frihetsberövande.	Förekomsten av säkerhetsstyrkor i oljeindustrin ökar risken för godtyckliga gripanden och frihetsberövanden, vilket i sin tur kan leda till grundlösa rättegångar och begränsningar av yttrandefriheten etc. Människorättsförsvarare är särskilt utsatta. Rättsvässandet skyddar inte medborgare. Strafffrihet för militär och polis. Stora korruptionsutmaningar.	2	4	1	3	4	14
Barns skydd	Oljeindustrin påverkar barn genom arbetskraftsexploatering, undermåliga arbetsvillkor för vuxna familjemedlemmar och som medlemmar av samhällen. Barn är särskilt utsatta vid tvångsavvisningar, då deras livsmedelsförsörjning och skolgång riskerar att störas. Oljeindustrin ökar dessutom risken för sexuell exploatering av barn samt för offentliga och privata säkerhetsstyrkors maktmissbruk och våld gentemot barn som rör sig i området.	3	4	2	3	3	15
Förtjäna uppehälle genom fritt valt eller antaget arbete	Det är vanligt förekommande med tvångsarbete och barnarbete. Då det inom oljeindustrin är stor risk för undermåliga rekryteringsprocesser via arbetskraftsleverantörer finns också en stor risk för skuldslaveri inklusive begränsningar av rörelsefriheten och kränkande metoder. Flyktingar och internt fördrivna personer är särskilt sårbara grupper.	2	5	1	3	3	14
Tillfredsställande levnadsstandard, däribland tillräckligt med mat och kläder, lämplig bostad, rent dricksvatten och sanitet, förbud mot tvångsavvisningar	Mycket utbred fattigdom. Oljeindustrin riskerar att föra med sig stor negativ påverkan på omgivande samhällen. Detta genom förändringar i t.ex. tillgången till hälso- och sjukvård, utbildning, mat, rent vatten, försörjning och kulturella tillgångar. Konkurrensen om jobb och resurser riskerar att öka, liksom levnadskostnaderna. Därtill riskerar det sexuella utnyttjandet av, och våldet mot, kvinnor och barn att öka. Ursprungsbefolkningar och andra lokala samhällen är andra särskilt sårbara grupper.	3	4	3	3	4	17

	Dessutom riskerar arbetare att bo i bostäder som inte tillförsäkrar dem rent dricksvatten, sanitet osv., särskilt i de fall arbetsgivaren tillhandahåller bostäder åt arbetarna.						
Fysisk och psykisk hälsa	Föroreningar till följd av oljeutsläpp har lett till negativa hälsoeffekter, med bland annat förhöjda nivåer av spädbarnsdödlighet. Det förekommer rapporter om att informell gruvnäring i nordvästra Nigeria ska ha lett till allvarlig blyförgiftning i vissa samhällen. Enligt WHO lider en av fyra nigerianer av någon form av psykisk ohälsa. Oljeindustrin riskerar också att ha stor påverkan på människors hälsa genom t.ex. buller, ljus- och luftföroreningar, bristande säkerhet i och omkring anläggningar och på grund av överutnyttjande av infrastruktur, farligt avfall, bristande vattenkvalitet och vattentillgänglighet, påverkan på luftkvaliteten, förlust av biologisk mångfald som påverkar livsmedelsförsörjningen samt en ökning av smittsamma sjukdomar, inklusive sexuella. Kvinnor och barn är särskilt sårbara grupper.	3	4	3	3	4	17
Utbildning	Barn är särskilt sårbara då det förekommer förflyttningar och markförvärv som leder till att barn inte går i skolan.	3	3	2	4	3	15
Föreningsfrihet, organisationsrätt, rätten till kollektiva förhandlingar, strejkrätt	Rätten att bilda och ansluta sig till en fackförening är garanterad. Strikta villkor gäller dock för bildandet av en fackförening och dess aktiviteter är begränsade enligt lag.	3	3	3	3	2	14
Slaveri, slavhandel, träldom, tvångsarbete, straffarbete eller annat obligatoriskt arbete	Då det inom oljeindustrin är stor risk för undermåliga rekryteringsprocesser via arbetskraftsleverantörer finns också en stor risk för skuldslaveri inklusive begränsningar av rörelsefriheten och kränkande metoder. Flyktingar och internt fördrivna personer är särskilt sårbara grupper. Våldigt vanligt med tvångsarbete inklusive för barn. Människohandel.	2	5	1	3	3	14

Barnarbete och särskilt de värsta formerna av barnarbete. Barn och ungdomars skydd mot ekonomiskt utnyttjande.	Storskalig industriell oljeverksamhet anställer normalt sett inte barn direkt, men barn anställs i sektorer i försörjningskedjan som t.ex. vid byggandet av anläggningar. I konfliktområden riskerar också barn att anställas inom raffinaderier och dylikt, särskilt om de har förlorat sina föräldrar, är flyktingar eller internt fördrivna.	2	5	2	3	3	15
Diskriminering i arbetslivet	Då oljeindustrin är en mycket mansdominerad bransch är det vanligt med diskriminering av kvinnor vid rekrytering, anställning och genom arbetsvillkoren. Det finns också en stor risk för trakasserier på arbetsplatsen. Andra särskilt sårbara grupper är flyktingar och internt fördrivna personer samt minoriteter.	4	3	3	2	2	14
Rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, inklusive skälig lön och annan ersättning (t.ex. socialförsäkringar och avlönad ledighet efter förlossning), trygga och sunda arbetsförhållanden (kontrakt, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, skydd för gravida), vila, fritid och skälig begränsning av arbetstiden, återkommande betald semester samt lön på allmänna helgdagar	Nigeria har ratificerat Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta centrala konventioner. Arbetsförhållanden ofta bristfälliga, bland annat gällande arbetstider, löneutbetalning och betald semester. Arbetstagarens ställning är väldigt svagt. Det förekommer tvångsarbete även för barn.	4	4	3	3	3	17

Växthusgasutsläpp	De flesta växthusgasutsläppen som har sitt ursprung i oljan kommer från förbränning av densamma för att generera el, producera värme eller möjliggöra transporter. Växthusgaser släpps dock också ut under utvinningen och bearbetningen av olja. Växthusgasutsläppen är ett av vår tids största hot och något som inte rättar sig efter några landgränser. Klimatförändringarna, som blir följderna av utsläppen, kommer att fördjupa befintlig fattigdom och förvärra ojämlikheter, särskilt för de människor som redan är missgynnade eller utsatta på grund av exempelvis sitt kön, ålder, ras, klass, kast, ursprung eller funktionsförmåga. Dagens barn får en tuffare värld att leva i, som vuxna.	4	5	4	3	3	19
Hållbart utnyttjande av naturresurser, biologisk mångfald, ekosystem och avskogning	Oljeindustrin bidrar till försämring av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, inklusive artdödliggheit, förstörelse av livsmiljöer och lokal förorening av luft, vatten, ljus och buller. Detta är utöver oplanerade katastrofer som oljeutsläpp. Prospektering och borrhning av olja utgör också ett direkt hot mot ett antal regioner med exceptionell mångfald. Kvinnor, barn och ursprungsbefolkningar är särskilt sårbara	4	4	3	3	3	17

Vattenanvändning och vattentillgänglighet	Vid utvinning och bearbetning av olja förbrukas stora volymer vatten samtidigt som att avfallsvatten kan förorena vattendrag. Detta har stor påverkan på människors hälsa, vattenförsörjningen och naturresurser. Oljebehållare innehåller ofta en stor mängd så kallat "producerat vatten", med ämnen som kolväterester, salter, tungmetaller, vätesulfid och bor. Producerat vatten förs ofta tillbaka i brunnar eller släpps ut i havet. När råolja raffinerats används vattenånga för att tvätta material och utrustning samt för kylning. Detta vatten blir förorenat med svavel och ammoniak och kräver behandling för vidare användning. Kvinnor, barn och ursprungsbefolkningar är särskilt sårbara.	4	4	3	3	3	17
Luftföroreningar	Oljeindustrin förorenar luften med olika gaser som hotar människors hälsa: metan; flyktiga organiska föreningar inklusive cancerframkallande ämnen såsom bensen; kväveoxid och kvävedioxid som i kombination med solljus producerar smog – något som är hälsofarligt och kan orsaka för tidig död; vätesulfid-gas som kan orsaka andningssvårigheter samt irritation i ögon och hals. Hög exponering av gasen är dessutom dödlig. Förutom att arbetarna riskerar att exponeras så är kvinnor, barn och ursprungsbefolkningar särskilt sårbara.	3	3	4	3	3	16
Mark- grundvattenföroreningar och	Oljeverksamhet, raffinaderier och transport (vägar och pipelines) skadar marken verksamheten bedrivs på, medan avfall och spill från olja – som ofta innehåller kolväten, tungmetaller, radioaktivt material, salter och giftiga kemikalier – förorenar mark, vegetation och vatten. Luftföroreningar och bränder på grund av spill kan också skada jordbruksmark och resurser. Kvinnor, barn och ursprungsbefolkningar är särskilt sårbara.	4	4	3	3	3	17

Avfallsgenerering och hantering	Oljebehållare innehåller ofta en stor mängd så kallat "producerat vatten", med ämnen som kolväterester, salter, tungmetaller, vätesulfid och bor. Producerat vatten förs ofta tillbaka i brunnar eller släpps ut i havet. När råolja raffinerats används vattenånga för att tvätta material och utrustning samt för kylning. Detta vatten blir förorenat med svavel och ammoniak och kräver behandling för vidare användning. Kvinnor, barn och ursprungsbefolkningar är särskilt sårbara.	4	4	3	3	3	17
Korruption inklusive mutbrott och bestickning	Oljeindustrin verkar ofta i länder med hög risk för korruption, där beslutsfattare har stora befogenheter. Olja är en kritisk energikälla och industrin är regelstörd samtidigt som att insikten är begränsad. Tjänstemän kontrollerar tillstånd, licenser, skatteuppbörd och utvinningsavtal samt verkställer miljö- och säkerhetsbestämmelser. Dessa kontaktpunkter mellan myndigheter och operatörer medför stora korruptionsrisker. Effekten av korruptionen blir att statens intäkter minskar, samhällsinvesteringar uteblir och lokalbefolkningen får inte del av den välfärd som skulle kunna byggas.	4	3	3	2	2	14

4 Miljöhänsyn

4.1 Avgränsningar

Risken analysen är avgränsad till visir, som är en av de sex produkter som ingår i produktområdet birstvaror/kritiska produkter relaterade till den pågående pandemin: munskydd, handskar, visir, förkläden, handdesinfektion och yt-desinfektion.

Fokus för analysen är påverkan på miljö och hälsa i användandet av visiret samt i omhändertagandet av det avfallet som visir resulterar i efter användandet. Miljöpåverkan i produktionen av visir har tagits i beaktande i analysen av hållbara leveranskedjor.

4.2 Särskilt känsliga grupper

Särskilt känsliga grupper i samband med användning av visir är människor som har andningsbesvär, till exempel astma. Produkten används vid yrkesverksamhet och kräver god ventilation och bra temperatur i arbetslokaler.

4.3 Intressentdialog

- Naturskyddsförening, <https://old.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/rapporter/Plastrapporten.pdf>
- Arbetsmiljöverket, <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/sjukdomar-smitta-och-mikrobiologiska-risker/smittrisker-i-arbetsmiljon/coronaviruset/personlig-skyddsutrustning-som-skydd-mot-covid-19/>

Risk	Kommentar inklusive särskilt sårbara grupper	Sannolikhet	Allvarlighet			Brådskas	Totalt
			Vikt	Omfattning	Om det går att rätta till		
Klimatpåverkan	<p>Visir har relativt hög klimatpåverkan då det handlar om stora volymer av engångsprodukter i fossil plast med kort produktlivslängd. Till detta kommer stora volymer förpackningsmaterial och växthusgasutsläpp från transporten av visir och i avfallshanteringen.</p> <p>Växthusgasutsläpp är ett av vår tids största hot och något som inte rättar sig efter några landgränser. Klimatförändringarna, som blir följderna av utsläppen, kommer att fördjupa befintlig fattigdom och förvärra ojämlikheter, särskilt för de människor som redan är missgynnade eller utsatta på grund av exempelvis sitt kön, ålder, ras, klass, kast, ursprung eller funktionsförmåga. Dagens barn får en tuffare värld att leva i, som vuxna.</p> <p>OBS! Man kan sänka klimatpåverkan genom val av råvara och avfallshantering. Även om materialet är petroleumbaserat lagras cirka 40% av använd energin i produkten vilket gör att det är väldigt lönsamt att återvinna materialet. Enligt PETresin.org har "livscykelanalys av PET konsekvent visat att det är ett mycket hållbart material med en positiv miljöprofil." Det finns också alternativ till oljeproducerad polyester, till exempel olika stärkelsor från växter, återvunnen plast är också väldigt vanligt.</p>	5	5	3	3	4	20

Naturresurser, ekosystem och biologisk mångfald	På medellång till lång sikt påverkas djur och växter om avfallshanteringen av visir inte fungerar. Plastavfall kan kväva miljöer och bryta upp ekosystem. Vissa djur kan inte heller se skillnaden på plastföremål och deras byte och riskerar att kvävas av skräp. Även om de inte kvävs kan djur bli undernärda när plast fyller magen men inte ger några näringsämnen.	3	4	2	3	3	15
Miljö- och hälsoskadliga ämnen	Visir orsakar stor mängd avfall efter användning. Återvinning av polyester är bästa alternativet för avfallshandtering men vid användning i samband med risk för smitta kan energiåtervinning vara rimlig alternativ.	2	2	3	3	4	14

5 Om produkten innehåller kemikalier

Användning	
Hur ska produkten användas?	Används för att skydda mot smitta eller i närkontakt med människor.
Är det en konsumentprodukt eller ska den användas i yrkesmässig användning?	Framförallt för medicinska yrkesverksamhet.
Behövs det skyddsutrustning eller utbildning för att använda produkten?	Nej
Kan produktens utseende form eller funktion locka barn att använda den?	Ja
Hur påverkar produktens livslängd exponeringen?	Produkten har ganska så kort livslängd.
Används produkten nära kroppen?	Ja
Används produkten inomhus eller utomhus?	Kan användas både inomhus och utomhus, men framför allt inomhus.
Är ventilation och temperatur sådan att exponeringen påverkas?	Nej
Sker en långvarig exponering av människor eller miljö för produkten?	Produkten har ganska så kort livslängd.
Kommer en betydande del av produktens material avges som partiklar under varans livslängd (slipning, nötning, etc.)?	Nej
Avfall och omhändertagande	
Hur påverkas exponeringen av människa och miljö av produktens omhändertagande som avfall?	Visir är en engångsprodukt i fossil material som tar mycket lång tid att brytas ned exponeras människa och miljö över lång tid.
Kan ämnen komma ut i omgivningen vid återanvändning eller återvinning av produkten?	Bör inte återvinnas pga risk för smitta. Även om materialet är petroleumbaserat lagras cirka 40% av använd energin i produkten vilket gör att det är väldigt lönsamt att återvinna materialet. Enligt PETresin.org har "livcikelanlys av PET konsekvent visat att det är ett mycket hållbart material med en positiv miljöprofil."
Kan människor eller miljö exponeras för ämnen vid demontering av produkten?	Nej
Kan återanvändningen av materialet innebära exponering för människor och miljö?	Bör inte återanvändas
Är komponenterna märkta med innehåll av särskilt farliga ämnen?	Nej
Finns manualer för demontering?	Nej, men för avfallshantering
Kan deponerade eller förbrända produkter orsaka utsläpp av ämnen?	ja
Kommer produkten eller material av denna att finnas kvar i miljön efter användningen (nedgrävda kablar, färgflagor, bildäckspartiklar, etc.)?	Om produkter återvinns för värme kan visa ämne hamna i aska och måste omhändertas på rätt sätt.